

ΜΟΥΣΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΑΧΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ 1981

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Επιστήμη - Αρχαϊστική Επιστήμη - Θεολογία
Κοινωνική - Λογική - Γραμμάτιση - Λογική
Πολιτισμική - Πολιτισμική - Πολιτισμική

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΑΧΥ

8 Πανελλήνιο ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Εκπαίδευση & Πολιτισμός
στον 21ο αιώνα

13-14 Μαΐου
2023

Η μουσική trap ως εργαλείο μουσικού γραμματισμού και ευαισθητοποίησης για θέματα σεξισμού, κοινωνιολέκτων και όχι μόνο στο μάθημα της μουσικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το παράδειγμα του τραγουδιού *Mama*.

Καρούμπαλη Ευγενία, jennykaroumpali@hotmail.com

Μουσικός Γραμματισμός: το σύνολο των δεξιοτήτων κατανόησης της μουσικής στο πλαίσιο ενός εγγράμματος πολιτισμού, που καθιστούν το άτομο ικανό να κινείται μέσα σε ένα συγκεκριμένο χώρο της μουσικής, να ακούει ή να παράγει μουσική κάνοντας χρήση των κανόνων, των δομών και γενικά των εγγράμματων πρακτικών της μουσικής

«Στενό» περιεχόμενο

Μόνο δεξιότητες μουσικής
γραφής και ανάγνωσης

«Ευρύ» περιεχόμενο

Ποικιλόμορφες
εγγράμματες μορφές της
μουσικής

Μουσικός Γραμματισμός μέσα από το μουσικό βίντεο ...

... περιέχει διανοητικές προκλήσεις, εφαρμογή της γνώσης και συζήτηση κριτικών σχέσεων μεταξύ της μουσικής και των αξιών της πραγματικής ζωής

... αυξάνει το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών για το μάθημα της μουσικής και μέσω αυτού μπορούν να εισαχθούν ποίκιλα θέματα προς διερεύνηση στη μαθησιακή διαδικασία

Η trap μουσική στην Ελλάδα...

...εμφανίστηκε
μαζί με την
αύξηση της
ανεργίας των
νέων

...εμφανίστηκε
μαζί με την
οικονομική
κρίση

...είναι ιδιαίτερα
αρεστή στα
άτομα νεαρής
ηλικίας

Αφήγημα πλειονότητας trap στίχων

Κοινωνική
αναρρίχηση &
οικονομική άνεση
ως αυτοσκοπός

Παράνομες
δραστηριότητες ως
μέσο απόκτησης
υλικού πλούτου.

Στερεοτυπικές
εκφράσεις
υπεραρρενωπότητας

Επέκταση
καπιταλιστικών και
πατριαρχικών
πρακτικών

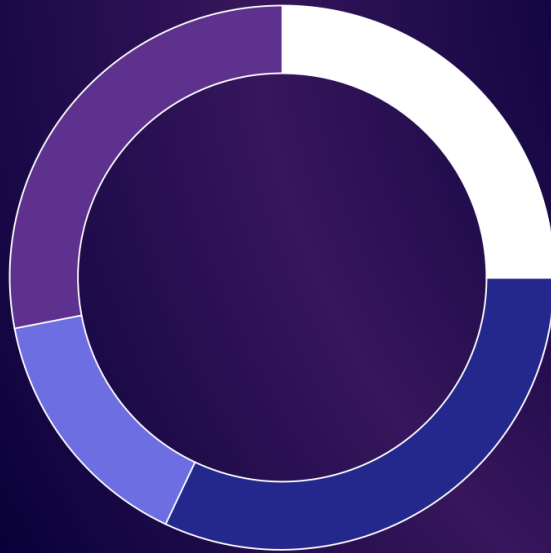
Η trap μουσική μπορεί (μέσω του αφηγήματός της) να προσφέρει (ειδικά στα έφηβα αγόρια) φαντασιώσεις σε μία κοινωνία με μεγάλη ανεργία των νέων, μεν, αλλά και με μεγάλες προσδοκίες για εξουσία (οικονομική και όχι μόνο) (ειδικά για τους άντρες).

(T)rap: αποδιοπομπαίος τράγος (;)

Όχι σπάνια, οι στίχοι
ερμηνεύονται εκτός
πλαισίου (context)

Η σάτιρα
παρερμηνεύεται

Δεν αναδεικνύονται
τραγούδια που έχουν
άλλες θεματικές

Χρήση ιδιωμάτων των νέων που
έρχονται σε ρήξη με τα κυρίαρχα
γλωσσικά πρότυπα

ΑΛΛΑ

λόγος βαθιά στερεοτυπικός
(αναπαραγωγή καπιταλιστικών
και πατριαρχικών προτύπων)

Αποκλεισμός της rap κουλτούρας
γενικότερα από τη μουσική εκπαίδευση
(σε παγκόσμιο επίπεδο) → απώλεια
ευκαιριών διαχείρισης σημαντικών
ζητημάτων σχετικά με τη δημοφιλή
κουλτούρα, την κοινωνία και την
εξωσχολική ζωή των μαθητών και των
μαθητριών

Παιδαγωγική αξιοποίηση της μουσικής trap (1/2)

**Καλλιέργεια
μουσικού
γραμματισμού**

**Μετατροπή τυχόν σεξιστικού
κειμένου ή εικόνας με τέτοιο
τρόπο ώστε να προάγει την
ισότητα των φύλων στη συνείδηση
των μαθητών/τριών**

Παιδαγωγική αξιοποίηση της μουσικής trap (2/2)

Προβληματισμός σχετικά με:

- ♪ Κατά πόσον το αφήγημα της μουσικής trap σχετίζεται με την καθημερινή ζωή ενός / μιας μέσου/ης ακροατή/τριας;
- ♪ Αίτια που οι ακροατές/τριες της μουσικής trap ακούν ένα μουσικό είδος του οποίου το αφήγημα δεν σχετίζεται με την καθημερινότητά τους.

Λίγα λόγια για το τραγούδι Mama (1/2)

Κυκλοφόρησε τον Απρίλιο του 2019

Περιεχόμενο: παράνομες κόντρες , κοινωνική αναρρίχηση (ακόμα και μέσω παράνομων δραστηριοτήτων) & οικονομική ευμάρεια που συνεπάγεται η κοινωνική αναρρίχηση.

Λίγα λόγια για το τραγούδι Mama (2/2)

Στο μουσικό βίντεο «χτίζονται» οι έννοιες της παράνομης κόντρας & της επίδειξης (παρανόμως αποκτηθέντος) πλουτισμού.

Τυπικές συμβάσεις των μουσικών βίντεο της μουσικής rap: διασκέδαση με χρήση αλκοόλ, επίδειξη (παρανόμως αποκτηθέντος) πλούτου, ελκυστικές γυναίκες στο ρόλο σεξουαλικών αντικειμένων, άντρες με εξουσία

Διδακτικό σενάριο

Στοιχεία υλοποίησης

♪ 2018-2019:
Γυμνάσιο Γαβαλούς
Αιτ/νίας (Α1, Β2 & Γ2)
♪ 2020 – 2021:
Πρότυπο Γυμνάσιο
Πατρών (Α2 & Α3)

Ηλικιακό επίπεδο

12 – 15 ετών (τυπική
λογική σκέψη)

Προαπαιτούμενες γνώσεις

Εξοικείωση με
♪ Βασικές έννοιες της
μορφολογίας της
δημοφιλούς μουσικής
(refrain/chorus,
couplet/verse, middle
eight/μεσαίο τμήμα)
♪ Ομαδοσυνεργατική
διδασκαλία.

Σκοπός διδακτικού σεναρίου

Σκοπός του διδακτικού σεναρίου είναι οι μαθητές και μαθήτριες να αναγνωρίζουν τα λεκτικά και εξωλεκτικά μηνύματα του τραγουδιού Mama και μέσω αυτού να προβληματίζονται σχετικά με τα λεκτικά και τα εξωλεκτικά μηνύματα τραγουδιών που ακούν εκτός σχολείου στην καθημερινότητά τους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (1/3).

Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα πρέπει να:

♪ κατονομάζουν τη βασική μορφολογική δομή του τραγουδιού Mama.

♪ συγκρίνουν τις μελωδικές γραμμές και τους ρυθμούς των τραγουδιών Mama & Te Bote Remix.

♪ προβληματίζονται σχετικά με τη χρήση γκρίζας διαφήμισης στο επίσημο μουσικό βίντεο του τραγουδιού Mama.

♪ αναγνωρίζουν τον τρόπο οπτικοποίησης του περιεχομένου του τραγουδιού Mama στο επίσημο μουσικό βίντεο.

♪ αναγνωρίζουν τον κώδικα φωτισμού στο επίσημο μουσικό βίντεο του τραγουδιού Mama.

♪ συσχετίζουν τον κώδικα φωτισμού στο επίσημο μουσικό βίντεο του τραγουδιού Mama με το περιεχόμενο του τραγουδιού αυτού.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (2/3).

Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα πρέπει να:

♪ αναγνωρίζουν την επικοινωνιακή ορθότητα των κοινωνιολέκτων (και του όποιου στιγματισμένου λόγου) στο τραγούδι Mama.

♪ προβληματιστούν σχετικά με τη χρήση κοινωνιολέκτων και ιδιωμάτων των νέων στο τραγούδι Mama.

♪ διακρίνουν τα επικοινωνιακά πλαίσια κάτω από τα οποία γίνεται η χρήση στιγματισμένου λόγου και κοινωνιολέκτων στο τραγούδι Mama.

♪ προβληματιστούν σχετικά με το ρόλο των γυναικών στο επίσημο μουσικό βίντεο του τραγουδιού Mama.

♪ διακρίνουν τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που υποδηλώνει η χρήση στιγματισμένου λόγου στο τραγούδι Mama.

♪ συνδέουν τα κοινωνιόλεκτα (και τον όποιο στιγματισμένο λόγο) που υπάρχουν στο τραγούδι Mama με περιεχόμενό του.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (3/3).

Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα πρέπει να:

♪ ερμηνεύουν τον κώδικα φωτισμού τους συσχετισμούς μεταξύ του κώδικα φωτισμού στο επίσημο μουσικό βίντεο του τραγουδιού *Mama* με το περιεχόμενο του τραγουδιού αυτού.

♪ διερωτηθούν για τη σχέση του αφηγήματος της trap μουσικής και της καθημερινής ζωής των ακροατών/τριών του συγκεκριμένου μουσικού είδους.

♪ προβληματιστούν σχετικά με τα αίτια ακρόασης τραγουδιών των οποίων τα αφηγήματα δεν σχετίζονται με τις καθημερινές εμπειρίες τους.

Διδακτική μεθοδολογία

Ομαδοσυνεργατική
διδασκαλία /
μάθηση

Συζήτηση

Αναλυτική περιγραφή διδακτικής πορείας

Πρώτη διδακτική ώρα (1/2)

Προβολή του επίσημου βίντεο του τραγουδιού *Mama*. Συμπλήρωση του φύλλου εργασίας 1 . Παρουσίαση του έργου των ομάδων. Στο σημείο αυτό ο/η εκπαιδευτικός θέτει την ερώτηση διδακτική βοήθεια (η οποία στοχεύει στην αναγνώριση): «Υπάρχουν στο κείμενο του τραγουδιού μη κόσμιες εκφράσεις και αν ναι ποιες είναι αυτές;» Αφού οι μαθητές / τριες κατονομάσουν κάποιες από τις εκφράσεις που δεν ανήκουν στην πρότυπη γλώσσα / στη νόρμα, ακολουθεί η ερώτηση / διδακτική βοήθεια (σκοπός της οποίας είναι η εξήγηση) «Πως μπορεί να εξηγηθεί η χρήση των εκφράσεων αυτών στο τραγούδι αυτό;» Εδώ θα πραγματοποιηθεί σχετική συζήτηση σχετικά με το θέμα αυτό όπου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να οδηγηθούν στο συμπέρασμα ότι στο τραγούδι αυτό υπάρχουν στοιχεία τόσο των γλωσσικών ιδιωμάτων των νέων όσο και στοιχεία του κοινωνιολέκτου των ατόμων που πραγματοποιούν παράνομες κόντρες, και ότι η χρήση των κοινωνιολέκτων αυτών είναι επικοινωνιακά ορθή, καθώς το τραγούδι αυτό κάνει λόγο για παράνομες κόντρες στο οποίο η αφήγηση γίνεται από άτομο νεαρής ηλικίας (20 λεπτά).

Αναλυτική περιγραφή διδακτικής πορείας

Πρώτη διδακτική ώρα (2/2)

Ακρόαση της αρχής του τραγουδιού *Te Bote Remix* (των Casper, Nio García, Darell, Nicky Jam, Bad Bunny, Ozuna) (μέχρι το 0'52'') και της αρχής του τραγουδιού *Mama* (μέχρι το 1'05'') και συμπλήρωση του φύλλου εργασίας 2.

Παρουσίαση του έργου των ομάδων (5 λεπτά)

Προβολή του επίσημου βίντεο του τραγουδιού *Mama*. Συμπλήρωση του φύλλου εργασίας 3 (ιδέ Παράρτημα). Παρουσίαση του έργου των ομάδων (20 λεπτά).

Στο σημείο αυτό ο/η εκπαιδευτικός θέτει την ερώτηση – διδακτική βοήθεια: «Ο

SNIK σε συνέντευξή του σχετικά με τις χορηγίες έχει αναφέρει τα εξής: ...Οι χορηγοί στην Ελλάδα δεν δίνουν πολλά λεφτά, αλλά αν δεν βρω χορηγούς, θα βάλω λεφτά από την τσέπη μου για να γυρίσω ένα κλιπ .... Ποια η γνώμη σας για την πρακτική αυτή;». Στο σημείο αυτό θα πραγματοποιηθεί συζήτηση σχετικά με το θέμα αυτό. (15 λεπτά).

Αναλυτική περιγραφή διδακτικής πορείας

Δεύτερη διδακτική ώρα (1/2)

Προβολή του επίσημου βίντεο του τραγουδιού *Mama*. Συμπλήρωση των φύλλων εργασίας 4 και 5 . Παρουσίαση του έργου των ομάδων. Στο σημείο αυτό ο/η εκπαιδευτικός θέτει την ερώτηση - διδακτική βοήθεια (με στόχο την αναγνώριση):

«Η θεματολογία του τραγουδιού αυτού έχει σχέση με τη καθημερινότητα ενός μέσου ατόμου που ακούει αυτό το τραγούδι;» Αφού οι μαθητές / τριες αναγνωρίσουν ότι η θεματολογία του τραγουδιού δεν σχετίζεται με την καθημερινή ζωή τους ακολουθεί η ερώτηση – διδακτική βοήθεια (με στόχο την ερμηνεία) «Τι σας κάνει να ακούτε τραγούδια, που μιλάνε για παράνομες πράξεις και επίδειξη (παρανόμως αποκτηθέντα) πλούτου, ενώ εσείς δεν έχετε καμία σχέση με αυτά;». Εδώ θα πραγματοποιηθεί σχετική συζήτηση σχετικά με το θέμα αυτό όπου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να οδηγηθούν στο συμπέρασμα ότι το αφήγημα της trap μουσικής εξυπηρετεί ψυχολογικές ανάγκες των εφήβων που έχουν να κάνουν με τη φαντασιακή εξουσία, ειδικά σε μία χρονική συγκυρία όπου η ανεργία των νέων ατόμων είναι αυξημένη (20 λεπτά).

Αναλυτική περιγραφή διδακτικής πορείας

Δεύτερη διδακτική ώρα (2/2)

Προβολή του επίσημου βίντεο του τραγουδιού *Mama*. Συμπλήρωση του φύλλου εργασίας 6 . Παρουσίαση του έργου των ομάδων. Παρουσίαση του έργου των ομάδων. Στο σημείο αυτό ο/η εκπαιδευτικός θέτει την ερώτηση διδακτική βοήθεια (η οποία στοχεύει στην αναγνώριση): «Τι ρόλο έχουν οι γυναίκες στο μουσικό αυτό βίντεο;». Στη συνέχεια πραγματοποιείται συζήτηση όπου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να οδηγηθούν στο συμπέρασμα ότι οι έμφυλοι ρόλοι που αναδεικνύονται στο συγκεκριμένο μουσικό βίντεο (και σε πολλά άλλα μουσικά βίντεο του συγκεκριμένου μουσικού είδους) είναι αντανάκλαση πατριαρχικών πρακτικών που υπάρχουν ακόμα στην ελληνική (και όχι μόνο) κοινωνία. Για να αλλάξει η κατάσταση αυτή θα πρέπει είτε το ευρύ κοινό να σταματήσει να παρακολουθεί μουσικά βίντεο με σεξιστικούς έμφυλους ρόλους είτε να αλλάξουν πατριαρχικές πρακτικές στην κοινωνία (25 λεπτά).

Πραγματοποίηση και αποτίμηση διδακτικού σεναρίου (1/2).

- ♪ Αξιολόγηση μέσω δραστηριοτήτων ακρόασης, συμμετοχής στην ομάδα, του έργου των ομάδων.
- ♪ Αξιολογικά εργαλεία: Παρατήρηση & τήρηση ημερολογίου (journal)
- ♪ Το τραγούδι αναδύθηκε από τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών → θετική ανταπόκριση μαθητών/τριών στο συγκεκριμένο διδακτικό σενάριο.

Πραγματοποίηση και αποτίμηση διδακτικού σεναρίου (2/2).

♪ Σε κάποιους/ες μαθητές/τριες έκανε εντύπωση η γκρίζα διαφήμιση μέσα στο μουσικά βίντεο.

♪ Αναδυόμενοι στόχοι: να διερωτηθούν οι μαθητές/τριες σχετικά με το δανεισμό μουσικών στοιχείων σε μουσικά έργα & να προβληματιστούν οι μαθητές/τριες σχετικά με την απόσπαση της προσοχής κατά την ακρόαση ενός τραγουδιού από τους στίχους και από τα νοήματά του.

Σας ευχαριστώ για
την προσοχή σας!